๒๙๐

ด่วนมาก

ที่ นศ ๐๐๒๓.๔/ว ๑๐๙๘

ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
ถนนราชดำเนิน นศ ๘๐๐๐๐

๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง หารือการเป็นผู้มีส่วนได้เสียสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่เทศบาล

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนมาก ที่ มท ๐๘๐๔.๓/ว ๗๒๓
ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งว่า ได้พิจารณาและให้ความเห็นทางกฎหมาย กรณีจังหวัดปราจีนบุรีหารือว่าเทศบาลตำบลจะดำเนินการจัดซื้อวัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่นกับห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ผู้เป็นหุ้นส่วนและนายกเทศมนตรีตำบลมีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติกัน ได้หรือไม่ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จังหวัดนครศรีธรรมราชจึงขอส่งผลการพิจารณาเรื่องดังกล่าวให้นายอำเภอในฐานะที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุพจน์ จิตร์เพ็ชร์)
ท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
กลุ่มงานกฎหมายระเบียบและเรื่องร้องทุกข์
โทร. ๐ ๗๕๓ ๕๖๑๔๔ ต่อ ๔๑

นครา ศรัทธา อารยธรรม
นครศรีธรรมราช

ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
เลขรับ 3336
วันที่ ๑๒ ก.พ. ๒๕๖๙ เวลา ... น.

ด่วนมาก
ที่ มท ๐๘๐๔.๓/ว๗๒๓

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช
เลขที่รับ 1414/75
วันที่ ๑๒ ก.พ. ๒๕๖๙
เวลา ...

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง หารือการเป็นผู้มีส่วนได้เสียสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่เทศบาล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดปราจีนบุรี)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนมาก ที่ มท ๐๘๐๔.๓/๑๖๗๒ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้พิจารณาและให้ความเห็นทางกฎหมาย กรณีจังหวัดปราจีนบุรีหารือว่าเทศบาลตำบลจะดำเนินการจัดซื้อวัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่นกับห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ผู้เป็นหุ้นส่วนและนายกเทศมนตรีตำบลมีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติกัน ได้หรือไม่ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงขอส่งผลการพิจารณาเรื่องดังกล่าวให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอในฐานะที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีรุตม์ ศุภวิบูลย์ผล)
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น
กลุ่มงานวินิจฉัยและกำกับดูแล
โทร./โทรสาร ๐-๒๒๔๑-๙๐๓๖
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@dla.go.th
ผู้ประสานงาน นายธณาวุธ เหล่าเจริญพาณิชย์
โทร ๐๖๑ - ๐๖๐๗๘๙๓

ด่วนมาก
ที่ มท ๐๘๐๔.๓/๑๖๙๒

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง หารือการเป็นผู้มีส่วนได้เสียสัญญาซื้อขายวัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่น

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดปราจีนบุรี ที่ ปจ ๐๐๒๓.๔/๙๗๓ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๙

ตามที่ จังหวัดปราจีนบุรีได้รับแจ้งจากอำเภอ ว่า เทศบาลตำบล ขอหารือกรณีจะดำเนินการจัดซื้อวัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่นกับห้างหุ้นส่วนจำกัด กำหนดวิธีจัดซื้อจัดจ้างพัสดุโดยวิธีคัดเลือกและวิธีเฉพาะเจาะจง เนื่องจากปัจจุบันเทศบาลตำบล ได้ทำสัญญาจัดซื้อวัสดุเชื้อเพลิงจากห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่ห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวแจ้งว่าจะยกเลิกการประกอบกิจการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงภายในพื้นที่ จึงทำให้ต้องจัดหาคู่สัญญาใหม่ภายในพื้นที่ ซึ่งมีสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงที่ให้เครดิตแก่หน่วยงานของรัฐและอยู่ในพื้นที่น่าเชื่อถือมีเพียงแห่งเดียวคือห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยผู้เป็นหุ้นส่วนคือ และครอบครัว (ภรรยาและบุตร) ซึ่งบิดาของ และบิดาของ นายกเทศมนตรีตำบล เป็นพี่น้องกัน จึงได้หารือว่าเทศบาลตำบล จะดำเนินการจัดซื้อเชื้อเพลิงและหล่อลื่นจากห้างหุ้นส่วนจำกัด สำรวยบริการ ได้หรือไม่ โดยจังหวัดปราจีนบุรีมีความเห็นเป็น ๒ แนวทาง ประกอบด้วย ๑) ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔๘ จตุทศ (๓) กำหนดว่านายกเทศมนตรีต้องไม่กระทำการเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่เทศบาลนั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาพฤติการณ์ของ นายกเทศมนตรีตำบล กับ บุคคลทั้งสองฝ่ายไม่ได้มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยตรงในลักษณะสามีภรรยา หรือบิดามารดากับบุตร และไม่ได้ใช้โอกาสในฐานะที่ตนเป็นผู้ดำรงตำแหน่งสร้างประโยชน์ส่วนตน โดยเบียดเบียนหรือคุกคามประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ของรัฐ จึงไม่ถือเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญากับเทศบาลตำบล ๒) การพิจารณาความเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ แล้ว ปรากฏตามหนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ สรุปความได้ว่า การมีส่วนได้เสียให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง และผู้มีอำนาจในการอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างนั้นด้วย กรณีนี้จึงหมายถึงนายกเทศมนตรีตำบล จึงถือว่า นายกเทศมนตรีตำบล เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญากับเทศบาลตำบล เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นประเด็นข้อกฎหมาย จึงขอหารือว่าเทศบาลตำบล สามารถจัดซื้อวัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่นและเป็นคู่สัญญากับห้างหุ้นส่วน ได้หรือไม่ อย่างไร นั้น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า การเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการใดของนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี เลขานุการนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล พิจารณาได้จากการมีส่วนได้เสียทางตรงหรือทางอ้อม กล่าวคือ การมีส่วนได้เสียทางตรงต้องปรากฏชัดแจ้งว่านายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี เลขานุการนายกเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาเทศบาลเข้าเป็นคู่สัญญาหรือดำเนินกิจการกับเทศบาลที่ตนดำรงตำแหน่งอยู่หรือกับองค์กร

/ปกครอง ...

ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือการมีส่วนได้เสียทางอ้อมที่คู่สัญญามีความสัมพันธ์กับนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี เลขานุการนายกเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาเทศบาล ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ในเชิงเครือญาติหรือเชิงผลประโยชน์ โดยมีพฤติการณ์พิเศษที่แสดงให้เห็นชัดว่าใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาประโยชน์แก่ตนหรือพวกพ้อง โดยเบียดเบียนหรือคุกคามประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ของรัฐ ซึ่งเจตนารมณ์แห่งกฎหมายกรณีเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการ ที่กำหนดบังคับใช้กับทุกตำแหน่งในฝ่ายบริหารและสมาชิกสภาเทศบาล ไม่ว่าจะเป็นคู่สัญญากับเทศบาลที่ตนดำรงตำแหน่งอยู่หรือเป็นคู่สัญญากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เนื่องจากกฎหมายมุ่งประสงค์ให้นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี เลขานุการนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรักษาผลประโยชน์ของทางราชการโดยไม่ใช้โอกาสจากการดำรงตำแหน่งอันเป็นการเอื้อประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง อีกทั้งกระบวนการเข้าเป็นคู่สัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่เทศบาลนั้นถือเป็นกระบวนพิจารณาทางปกครองเพื่อให้ได้มาซึ่งคำสั่งทางปกครอง ซึ่งคำสั่งทางปกครองต้องเกิดจากการพิจารณาทางปกครองอย่างเป็นกลาง การมีส่วนได้เสียในสัญญาถือเป็นสภาพร้ายแรงอันทำให้การพิจารณาทางปกครองที่ไม่เป็นกลาง เนื่องจากมีพฤติการณ์ที่อาจทำให้เคลือบแคลงสงสัยว่าจะใช้อำนาจที่ไม่เป็นกลาง ตามข้อเท็จจริงเทศบาลตำบล ได้ทำสัญญาจัดซื้อวัสดุเชื้อเพลิงจากห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่ห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวแจ้งว่าจะยกเลิกการประกอบกิจการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงภายในพื้นที่ จึงทำให้ต้องจัดหาคู่สัญญาใหม่ภายในพื้นที่ ซึ่งมีสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงที่ให้เครดิตแก่หน่วยงานของรัฐและอยู่ในพื้นที่น่าเชื่อถือมีเพียงแห่งเดียวคือห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่หุ้นส่วนคนสำคัญมีความสัมพันธ์ในเชิงเครือญาติกับ นายกเทศมนตรีตำบล จึงมีข้อพิจารณาว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด จะเข้ามาเป็นคู่สัญญากับเทศบาลตำบล ได้หรือไม่ และกรณีจะถือว่า นายกเทศมนตรีตำบล เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่เทศบาลนั้นอันเป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ จตุทศ (๓) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือไม่ เห็นว่า นายกเทศมนตรีตำบล เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างและลงนามในสัญญา ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองที่ต้องมีกระบวนการพิจารณาทางปกครองอย่างเป็นกลาง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด มีเป็นหุ้นส่วนและมีความสัมพันธ์กับ นายกเทศมนตรีตำบล ในฐานะลูกพี่ลูกน้อง ซึ่งเมื่อพิจารณาตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจะเห็นว่ามีลักษณะต้องห้ามในการพิจารณาทางปกครอง กล่าวคือ เป็นญาติของคู่กรณีที่เป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้นตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และแม้กระบวนการจัดซื้อหรือจัดจ้างจะเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายก็ตาม แต่ก็อาจเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์สาธารณะ อีกทั้งแม้พฤติการณ์ไม่ปรากฏชัดว่าได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจแสวงหาประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องในลักษณะต่างตอบแทนหรือไม่มีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้กับกิจการของเครือญาติหรือพวกพ้องก็ตาม แต่อาจทำให้เคลือบแคลงสงสัยว่าจะใช้อำนาจที่ไม่เป็นกลาง จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นเทศบาลตำบล จึงไม่อาจดำเนินการจัดซื้อวัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่นจากห้างหุ้นส่วนจำกัด ได้ เป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ จตุทศ (๓) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อย่างไรก็ดี หากภายหลัง

ปรากฏข้อสงสัยโดยชัดแจ้งว่านายกเทศมนตรีตำบล ได้มีการกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ จตุทศ (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวและเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ แล้วแต่กรณี ในฐานะผู้กำกับดูแล สามารถดำเนินการตามมาตรา ๔๘ ปัญจทศ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงขอแจ้งผลการพิจารณาให้จังหวัดปราจีนบุรีเพื่อแจ้งให้เทศบาลตำบล ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีรุตม์ ศุภวิบูลย์ผล)
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น
กลุ่มงานวินิจฉัยและกำกับดูแล
โทร./โทรสาร ๐-๒๒๔๑-๙๐๓๖
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@dla.go.th
ผู้ประสานงาน นายธณาวุธ เหล่าเจริญพาณิชย์
โทร ๐๖๑ - ๐๖๐๗๘๙๓

ขั้นตอนการดำเนินคดีปกครองชั้นต้นในศาลปกครองชั้นต้น: ตั้งแต่ยื่นฟ้องจนถึงการบังคับคดี

1 ยื่นฟ้องและรับคำฟ้อง

ที่มาของปัญหา

- เกษตรกร ก. อุ้มปิดล้อมหน้าสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านใหม่ เพื่อประท้วงการตัดสินใจของนายกเทศมนตรี (ร.ช.ต.)
- ในพื้นที่มี หอก. ส., เพียงแห่งเดียวที่มีอำนาจรับคำฟ้องและให้เครดิต ดังนั้น ก. จึงต้องยื่นฟ้องที่ หอก. ส. (นาย ป.) เป็นผู้ฟ้องคดี (นาย ค.) ต่อ หอก. ส. ให้รู้ไว้ว่า, ภายในกำหนดอายุความ 90 วัน (ม.52 วรรค 1 พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ) นับแต่วันที่ ก. ได้รับทราบหรือควรได้รับทราบคำสั่งทางปกครองที่ตนโต้แย้ง, ก. ต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีเขตอำนาจ (ม.9 พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ) ซึ่งในกรณีนี้คือ หอก. ส. ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบล บ.

2 หลักฐานและการพิจารณาของศาล

เกณฑ์พิจารณา 'ผู้เสียหายโดยตรง'

- เจตนารมณ์: กฎหมายมุ่งให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเท่านั้นมีสิทธิฟ้องคดี
- หลักการสำคัญ: ความเสียหายต้องเป็น 'ความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง' (Actual) หรือ 'ที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน' (Imminent) ไม่ใช่เพียงความเสียหายที่เป็นไปได้ในอนาคตอันไกลโพ้น
- ข้อห้าม (พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาตรา 13): ห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งทางปกครองโดยตรง (ม.13 วรรค 1) ยื่นคำขอให้ทบทวนคำสั่งทางปกครองนั้น

3 คำวินิจฉัยและการรับรู้

คำตอบ: ไม่สามารถดำเนินการได้

เหตุผลหลัก:

- นายก ก็เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของ ข. (ต้องเป็นกลาง)
- ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดเช่นนี้ อาจก่อให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับความเป็นกลางของ ข. ในการพิจารณาคดี
- ข้อห้าม (พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ประกอบ พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาตรา 48 แห่ง พ.ศ. ...) (ม.48 วรรค 1 พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ)

คดีพิจารณา

ศาลพิพากษายกฟ้อง (ศาลฯ/นายอำเภอ ผู้ถูกฟ้องคดี) ตามมาตรา 48 ปัญหาคดี (ม.48 วรรค 1 พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ)